

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

5. Vtrum præter iudicium, quod agit etiam hoc tempore, sit expectandum aliud iudicium vniuersale per ipsum futurum.
-

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

Super Questionis quinquagesimane Articuli quintum.

Paulus claris.

In corpore vna conclusio: Ultra iudicium quod in eu-

insibit hominis morte fit, oportet esse finale iudicium in nouissimo die. Probatur sic: Iudicium de aliqua re mutabili, dari perfecte non potest ante eius consumationem: sed vita hominis licet sit per mortem terminata secundum se, remanet tamen secundum quod mutabilitati subiecta usque ad finem mundi dependens ex futuris. ergo non potest vita hominis, secundum id, quod quomolibet ad unumquemque pertinet perfecte iudicari ante finem mundi. ergo oportet esse finale iudicium in nouissimo die ultra particulare, quod fit in cuiusque morte. Maior propositio manifestatur dupliciter: primo in actionibus: secundo in hominibus, & ad hoc afferunt auctoritates Apostoli. Minor autem propositio manifestatur in quinque generibus reliquiarum vite humane, scilicet in memorijs, in filijs, in effectibus, in corporibus, & in amantibus. Et quoniam diuinitas fortasse aliquis, quod reliquie iste sunt imperinentes ad Christi iudicium: ideo ad hoc excludendum Auctor apponit rationem, quam perficit in responsione ad primū. Est autem ratio integra, quod hæc omnia qua clauduntur sub genere præmij vel poenæ, ideo cadunt sub æstimatione diuini iudicij, quod ad omnia humana præmia, omnesque humanas poenas se extendit. Patet autem discurrendo per singula enumerata, quod nonnulla poena, & nonnullum præmium est hominis in supra dictis reliquijs præposita immortalitate animæ & corporis post resurrectionem, vt hic supponimus.

Ad quartum sic proceditur. Videtur quod post iudicium, quod in presenti tempore agitur, non restet aliud iudicium generale. Post vltimam enim retributionem præmiorum & poenarum, frustra adhibetur iudicium: sed in hoc presenti tempore fit retributio præmiorum & poenarum: dixit enim dominus latroni in cruce Luc. 23. Hodie mecū eris in paradiso, & Luc. 16. dicitur, quod mortuus est diues & sepultus est in inferno. ergo frustra expectatur finale iudicium.

¶ 2. Præter Nahum 1. dicitur secundum aliam literam, Non iudicabit Deus bis in idipsum: sed in hoc tempore Dei iudicium exercetur, & quantum ad temporalia, & quantum ad spiritualia. ergo videtur, quod non sit expectandum aliud finale iudicium.

¶ 3. Præter. Præmium & poena respondent merito & demerito: sed meritum & demeritum non pertinent ad corpus, nisi in quantum est animæ instrumentum. ergo nec præmium seu poena debetur corpori, nisi propter animam. non ergo requiritur aliud iudicium in fine, ad hoc quod homo præmietur, aut puniatur in corpore, præter illud, quo nunc puniuntur aut præmiantur animæ.

SED CONTRA est, quod dicitur Ioan. 12. Sermo quem locutus sum, ille iudicabit eum in nouissimo die. erit ergo quoddam iudicium in nouissimo die præter iudicium quod nunc agitur.

RESPOND. Dicendum, quod iudicium de aliqua re mutabili, perfecte dari non potest ante eius consumationem: sicut iudicium de aliqua actione, qualis sit perfecte dari non potest, antequam sit consummata, & in se & in suis effectibus: quia multæ actiones videntur esse vtilis quæ ex effectibus demonstrantur noxiæ: & similiter de homine aliquo iudicium perfecte dari non potest, quo ad eius vita terminetur, eo quod multipliciter potest mutari de bono in malum, aut econuerso, vel de bono in

melius, aut de malo in peius. vnde Apostolus dicit Hebr. 9. quod hominibus statutum est semel mori, post hoc autem iudicium. Scien dum tamen, quod licet per mortem vita hominis temporalis terminetur secundum se, remanet tamen ex futuris, secundum quod adhuc viuunt in memorijs hominum, in quibus quandoque contra veritatem remanet bonæ famæ vel malæ. Alio modo in filijs, qui sunt quasi aliquid patris, secundum illud Eccl. 30. Mortuus est pater eius, & quasi non est mortuus: similem enim reliquit sibi post se. & tamē multorum bonorum sunt mali filij, & e contrario. Tertio modo, quantum ad effectum suorum operum, sicut ex deceptione Arrii & aliorum seductorum, pullulat infidelitas vsque ad finem mundi: & vsque tunc proficit fides ex prædicatione apostolorum. Quarto modo, quantum ad corpus, quod quandoque honorifice traditur sepulture, quandoque vero relinquitur insepultum, & tandem incineratum omnino resoluitur. Quinto modo, quantum ad ea, in quibus homo suum affectum defixit, puta in quibuscumque temporalibus rebus, quorum quedam citius finiuntur, quedam diutius durant. Oia autem hæc subduntur existimationi iudicij diuini: & ideo de his omnibus perfectum & manifestum iudicium haberi non potest, quando huius temporis cursus durat: & propter hoc oportet esse finale iudicium in nouissimo die, in quo perfecte id quod ad unumquemque hominem pertinet, quocūque modo, perfecte & manifeste iudicetur.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod opinio quorundam fuit, quod animæ sanctorum non præmiantur in celo, nec animæ damnatorum puniuntur in inferno, vsque ad diem iudicij: quod quidē apparet esse falsum ex hoc, quod Apostolus 2. ad Cor. 5. dicit, Audemus, & bonam voluntatē habemus peregrinari a corpore, & presentes esse, ad dominum, quod est iam non ambulare per fidem, sed per speciem, vt patet ex his quæ subsequuntur: hoc autē est videre

Terria S. Thomæ.

sens autem ratio ex rei cognitæ se tenet, & per se notam propositionem assumit, quod rei mutabilis perfectum iudicium dari non potest ante illius consumationem. Et si ipsi iugas, quod diuina sapientia disponit omnia suauiter, ac per hoc, quia suauius dispositio iudicij rei mutabilis, exigit vt discutatur secundum modum nature sue, videbis quod sapientissime processit Auctor ad concludendum finale iudicium, ex eo quod perfectum iudicium rei mutabilis non potest suauiter dari ante illius consumationem.

¶ Et hæc dicta sint de iudicio, quatenus infra cognitionis seu speculationis limites consistit: vt autem extensione fit practicum ad puniendum vel præmiandum, absque distinctione aliqua, patet propositionem maiorem esse vniuersaliter verissimam: quoniam reddere præmiū vel poenam perfecte, præsupponit consumationem operis puniendi vel præmiandi. Et iuxta hunc sensum clare patet processus literæ absque obiectione aliqua: quia nec Deus prius ponit, quam fiat quod puniendum est &c.

¶ Circa reliquias spectantes ad poenam, vel præmium, secundum Auctoris sententiam, aduerte quod licet apud nostra iudicia hæc videantur per accidens & consequenter aliena ab examinatione iudicij: apud tamen diuinum iudicium omnia æstimanda esse ex sacris potest colligi literis. Legimus enim Nabuchodonosor præmium a Deo ob seruitium sibi exhibitum satis per accidens in oppugnatione Tyri, ut patet Ezechiel. 28. Dauid quoque punitum legimus ob effectum satis per accidens, quia inquit Natham propheta, inimicos fecisti

AA

AA

q. 111. r. 4. q. 112. r. 1. q. 113. r. 1. q. 114. r. 1. q. 115. r. 1. q. 116. r. 1. q. 117. r. 1. q. 118. r. 1. q. 119. r. 1. q. 120. r. 1. q. 121. r. 1. q. 122. r. 1. q. 123. r. 1. q. 124. r. 1. q. 125. r. 1. q. 126. r. 1. q. 127. r. 1. q. 128. r. 1. q. 129. r. 1. q. 130. r. 1. q. 131. r. 1. q. 132. r. 1. q. 133. r. 1. q. 134. r. 1. q. 135. r. 1. q. 136. r. 1. q. 137. r. 1. q. 138. r. 1. q. 139. r. 1. q. 140. r. 1. q. 141. r. 1. q. 142. r. 1. q. 143. r. 1. q. 144. r. 1. q. 145. r. 1. q. 146. r. 1. q. 147. r. 1. q. 148. r. 1. q. 149. r. 1. q. 150. r. 1. q. 151. r. 1. q. 152. r. 1. q. 153. r. 1. q. 154. r. 1. q. 155. r. 1. q. 156. r. 1. q. 157. r. 1. q. 158. r. 1. q. 159. r. 1. q. 160. r. 1. q. 161. r. 1. q. 162. r. 1. q. 163. r. 1. q. 164. r. 1. q. 165. r. 1. q. 166. r. 1. q. 167. r. 1. q. 168. r. 1. q. 169. r. 1. q. 170. r. 1. q. 171. r. 1. q. 172. r. 1. q. 173. r. 1. q. 174. r. 1. q. 175. r. 1. q. 176. r. 1. q. 177. r. 1. q. 178. r. 1. q. 179. r. 1. q. 180. r. 1. q. 181. r. 1. q. 182. r. 1. q. 183. r. 1. q. 184. r. 1. q. 185. r. 1. q. 186. r. 1. q. 187. r. 1. q. 188. r. 1. q. 189. r. 1. q. 190. r. 1. q. 191. r. 1. q. 192. r. 1. q. 193. r. 1. q. 194. r. 1. q. 195. r. 1. q. 196. r. 1. q. 197. r. 1. q. 198. r. 1. q. 199. r. 1. q. 200. r. 1. q. 201. r. 1. q. 202. r. 1. q. 203. r. 1. q. 204. r. 1. q. 205. r. 1. q. 206. r. 1. q. 207. r. 1. q. 208. r. 1. q. 209. r. 1. q. 210. r. 1. q. 211. r. 1. q. 212. r. 1. q. 213. r. 1. q. 214. r. 1. q. 215. r. 1. q. 216. r. 1. q. 217. r. 1. q. 218. r. 1. q. 219. r. 1. q. 220. r. 1. q. 221. r. 1. q. 222. r. 1. q. 223. r. 1. q. 224. r. 1. q. 225. r. 1. q. 226. r. 1. q. 227. r. 1. q. 228. r. 1. q. 229. r. 1. q. 230. r. 1. q. 231. r. 1. q. 232. r. 1. q. 233. r. 1. q. 234. r. 1. q. 235. r. 1. q. 236. r. 1. q. 237. r. 1. q. 238. r. 1. q. 239. r. 1. q. 240. r. 1. q. 241. r. 1. q. 242. r. 1. q. 243. r. 1. q. 244. r. 1. q. 245. r. 1. q. 246. r. 1. q. 247. r. 1. q. 248. r. 1. q. 249. r. 1. q. 250. r. 1. q. 251. r. 1. q. 252. r. 1. q. 253. r. 1. q. 254. r. 1. q. 255. r. 1. q. 256. r. 1. q. 257. r. 1. q. 258. r. 1. q. 259. r. 1. q. 260. r. 1. q. 261. r. 1. q. 262. r. 1. q. 263. r. 1. q. 264. r. 1. q. 265. r. 1. q. 266. r. 1. q. 267. r. 1. q. 268. r. 1. q. 269. r. 1. q. 270. r. 1. q. 271. r. 1. q. 272. r. 1. q. 273. r. 1. q. 274. r. 1. q. 275. r. 1. q. 276. r. 1. q. 277. r. 1. q. 278. r. 1. q. 279. r. 1. q. 280. r. 1. q. 281. r. 1. q. 282. r. 1. q. 283. r. 1. q. 284. r. 1. q. 285. r. 1. q. 286. r. 1. q. 287. r. 1. q. 288. r. 1. q. 289. r. 1. q. 290. r. 1. q. 291. r. 1. q. 292. r. 1. q. 293. r. 1. q. 294. r. 1. q. 295. r. 1. q. 296. r. 1. q. 297. r. 1. q. 298. r. 1. q. 299. r. 1. q. 300. r. 1. q. 301. r. 1. q. 302. r. 1. q. 303. r. 1. q. 304. r. 1. q. 305. r. 1. q. 306. r. 1. q. 307. r. 1. q. 308. r. 1. q. 309. r. 1. q. 310. r. 1. q. 311. r. 1. q. 312. r. 1. q. 313. r. 1. q. 314. r. 1. q. 315. r. 1. q. 316. r. 1. q. 317. r. 1. q. 318. r. 1. q. 319. r. 1. q. 320. r. 1. q. 321. r. 1. q. 322. r. 1. q. 323. r. 1. q. 324. r. 1. q. 325. r. 1. q. 326. r. 1. q. 327. r. 1. q. 328. r. 1. q. 329. r. 1. q. 330. r. 1. q. 331. r. 1. q. 332. r. 1. q. 333. r. 1. q. 334. r. 1. q. 335. r. 1. q. 336. r. 1. q. 337. r. 1. q. 338. r. 1. q. 339. r. 1. q. 340. r. 1. q. 341. r. 1. q. 342. r. 1. q. 343. r. 1. q. 344. r. 1. q. 345. r. 1. q. 346. r. 1. q. 347. r. 1. q. 348. r. 1. q. 349. r. 1. q. 350. r. 1. q. 351. r. 1. q. 352. r. 1. q. 353. r. 1. q. 354. r. 1. q. 355. r. 1. q. 356. r. 1. q. 357. r. 1. q. 358. r. 1. q. 359. r. 1. q. 360. r. 1. q. 361. r. 1. q. 362. r. 1. q. 363. r. 1. q. 364. r. 1. q. 365. r. 1. q. 366. r. 1. q. 367. r. 1. q. 368. r. 1. q. 369. r. 1. q. 370. r. 1. q. 371. r. 1. q. 372. r. 1. q. 373. r. 1. q. 374. r. 1. q. 375. r. 1. q. 376. r. 1. q. 377. r. 1. q. 378. r. 1. q. 379. r. 1. q. 380. r. 1. q. 381. r. 1. q. 382. r. 1. q. 383. r. 1. q. 384. r. 1. q. 385. r. 1. q. 386. r. 1. q. 387. r. 1. q. 388. r. 1. q. 389. r. 1. q. 390. r. 1. q. 391. r. 1. q. 392. r. 1. q. 393. r. 1. q. 394. r. 1. q. 395. r. 1. q. 396. r. 1. q. 397. r. 1. q. 398. r. 1. q. 399. r. 1. q. 400. r. 1. q. 401. r. 1. q. 402. r. 1. q. 403. r. 1. q. 404. r. 1. q. 405. r. 1. q. 406. r. 1. q. 407. r. 1. q. 408. r. 1. q. 409. r. 1. q. 410. r. 1. q. 411. r. 1. q. 412. r. 1. q. 413. r. 1. q. 414. r. 1. q. 415. r. 1. q. 416. r. 1. q. 417. r. 1. q. 418. r. 1. q. 419. r. 1. q. 420. r. 1. q. 421. r. 1. q. 422. r. 1. q. 423. r. 1. q. 424. r. 1. q. 425. r. 1. q. 426. r. 1. q. 427. r. 1. q. 428. r. 1. q. 429. r. 1. q. 430. r. 1. q. 431. r. 1. q. 432. r. 1. q. 433. r. 1. q. 434. r. 1. q. 435. r. 1. q. 436. r. 1. q. 437. r. 1. q. 438. r. 1. q. 439. r. 1. q. 440. r. 1. q. 441. r. 1. q. 442. r. 1. q. 443. r. 1. q. 444. r. 1. q. 445. r. 1. q. 446. r. 1. q. 447. r. 1. q. 448. r. 1. q. 449. r. 1. q. 450. r. 1. q. 451. r. 1. q. 452. r. 1. q. 453. r. 1. q. 454. r. 1. q. 455. r. 1. q. 456. r. 1. q. 457. r. 1. q. 458. r. 1. q. 459. r. 1. q. 460. r. 1. q. 461. r. 1. q. 462. r. 1. q. 463. r. 1. q. 464. r. 1. q. 465. r. 1. q. 466. r. 1. q. 467. r. 1. q. 468. r. 1. q. 469. r. 1. q. 470. r. 1. q. 471. r. 1. q. 472. r. 1. q. 473. r. 1. q. 474. r. 1. q. 475. r. 1. q. 476. r. 1. q. 477. r. 1. q. 478. r. 1. q. 479. r. 1. q. 480. r. 1. q. 481. r. 1. q. 482. r. 1. q. 483. r. 1. q. 484. r. 1. q. 485. r. 1. q. 486. r. 1. q. 487. r. 1. q. 488. r. 1. q. 489. r. 1. q. 490. r. 1. q. 491. r. 1. q. 492. r. 1. q. 493. r. 1. q. 494. r. 1. q. 495. r. 1. q. 496. r. 1. q. 497. r. 1. q. 498. r. 1. q. 499. r. 1. q. 500. r. 1. q. 501. r. 1. q. 502. r. 1. q. 503. r. 1. q. 504. r. 1. q. 505. r. 1. q. 506. r. 1. q. 507. r. 1. q. 508. r. 1. q. 509. r. 1. q. 510. r. 1. q. 511. r. 1. q. 512. r. 1. q. 513. r. 1. q. 514. r. 1. q. 515. r. 1. q. 516. r. 1. q. 517. r. 1. q. 518. r. 1. q. 519. r. 1. q. 520. r. 1. q. 521. r. 1. q. 522. r. 1. q. 523. r. 1. q. 524. r. 1. q. 525. r. 1. q. 526. r. 1. q. 527. r. 1. q. 528. r. 1. q. 529. r. 1. q. 530. r. 1. q. 531. r. 1. q. 532. r. 1. q. 533. r. 1. q. 534. r. 1. q. 535. r. 1. q. 536. r. 1. q. 537. r. 1. q. 538. r. 1. q. 539. r. 1. q. 540. r. 1. q. 541. r. 1. q. 542. r. 1. q. 543. r. 1. q. 544. r. 1. q. 545. r. 1. q. 546. r. 1. q. 547. r. 1. q. 548. r. 1. q. 549. r. 1. q. 550. r. 1. q. 551. r. 1. q. 552. r. 1. q. 553. r. 1. q. 554. r. 1. q. 555. r. 1. q. 556. r. 1. q. 557. r. 1. q. 558. r. 1. q. 559. r. 1. q. 560. r. 1. q. 561. r. 1. q. 562. r. 1. q. 563. r. 1. q. 564. r. 1. q. 565. r. 1. q. 566. r. 1. q. 567. r. 1. q. 568. r. 1. q. 569. r. 1. q. 570. r. 1. q. 571. r. 1. q. 572. r. 1. q. 573. r. 1. q. 574. r. 1. q. 575. r. 1. q. 576. r. 1. q. 577. r. 1. q. 578. r. 1. q. 579. r. 1. q. 580. r. 1. q. 581. r. 1. q. 582. r. 1. q. 583. r. 1. q. 584. r. 1. q. 585. r. 1. q. 586. r. 1. q. 587. r. 1. q. 588. r. 1. q. 589. r. 1. q. 590. r. 1. q. 591. r. 1. q. 592. r. 1. q. 593. r. 1. q. 594. r. 1. q. 595. r. 1. q. 596. r. 1. q. 597. r. 1. q. 598. r. 1. q. 599. r. 1. q. 600. r. 1. q. 601. r. 1. q. 602. r. 1. q. 603. r. 1. q. 604. r. 1. q. 605. r. 1. q. 606. r. 1. q. 607. r. 1. q. 608. r. 1. q. 609. r. 1. q. 610. r. 1. q. 611. r. 1. q. 612. r. 1. q. 613. r. 1. q. 614. r. 1. q. 615. r. 1. q. 616. r. 1. q. 617. r. 1. q. 618. r. 1. q. 619. r. 1. q. 620. r. 1. q. 621. r. 1. q. 622. r. 1. q. 623. r. 1. q. 624. r. 1. q. 625. r. 1. q. 626. r. 1. q. 627. r. 1. q. 628. r. 1. q. 629. r. 1. q. 630. r. 1. q. 631. r. 1. q. 632. r. 1. q. 633. r. 1. q. 634. r. 1. q. 635. r. 1. q. 636. r. 1. q. 637. r. 1. q. 638. r. 1. q. 639. r. 1. q. 640. r. 1. q. 641. r. 1. q. 642. r. 1. q. 643. r. 1. q. 644. r. 1. q. 645. r. 1. q. 646. r. 1. q. 647. r. 1. q. 648. r. 1. q. 649. r. 1. q. 650. r. 1. q. 651. r. 1. q. 652. r. 1. q. 653. r. 1. q. 654. r. 1. q. 655. r. 1. q. 656. r. 1. q. 657. r. 1. q. 658. r. 1. q. 659. r. 1. q. 660. r. 1. q. 661. r. 1. q. 662. r. 1. q. 663. r. 1. q. 664. r. 1. q. 665. r. 1. q. 666. r. 1. q. 667. r. 1. q. 668. r. 1. q. 669. r. 1. q. 670. r. 1. q. 671. r. 1. q. 672. r. 1. q. 673. r. 1. q. 674. r. 1. q. 675. r. 1. q. 676. r. 1. q. 677. r. 1. q. 678. r. 1. q. 679. r. 1. q. 680. r. 1. q. 681. r. 1. q. 682. r. 1. q. 683. r. 1. q. 684. r. 1. q. 685. r. 1. q. 686. r. 1. q. 687. r. 1. q. 688. r. 1. q. 689. r. 1. q. 690. r. 1. q. 691. r. 1. q. 692. r. 1. q. 693. r. 1. q. 694. r. 1. q. 695. r. 1. q. 696. r. 1. q. 697. r. 1. q. 698. r. 1. q. 699. r. 1. q. 700. r. 1. q. 701. r. 1. q. 702. r. 1. q. 703. r. 1. q. 704. r. 1. q. 705. r. 1. q. 706. r. 1. q. 707. r. 1. q. 708. r. 1. q. 709. r. 1. q. 710. r. 1. q. 711. r. 1. q. 712. r. 1. q. 713. r. 1. q. 714. r. 1. q. 715. r. 1. q. 716. r. 1. q. 717. r. 1. q. 718. r. 1. q. 719. r. 1. q. 720. r. 1. q. 721. r. 1. q. 722. r. 1. q. 723. r. 1. q. 724. r. 1. q. 725. r. 1. q. 726. r. 1. q. 727. r. 1. q. 728. r. 1. q. 729. r. 1. q. 730. r. 1. q. 731. r. 1. q. 732. r. 1. q. 733. r. 1. q. 734. r. 1. q. 735. r. 1. q. 736. r. 1. q. 737. r. 1. q. 738. r. 1. q. 739. r. 1. q. 740. r. 1. q. 741. r. 1. q. 742. r. 1. q. 743. r. 1. q. 744. r. 1. q. 745. r. 1. q. 746. r. 1. q. 747. r. 1. q. 748. r. 1. q. 749. r. 1. q. 750. r. 1. q. 751. r. 1. q. 752. r. 1. q. 753. r. 1. q. 754. r. 1. q. 755. r. 1. q. 756. r. 1. q. 757. r. 1. q. 758. r. 1. q. 759. r. 1. q. 760. r. 1. q. 761. r. 1. q. 762. r. 1. q. 763. r. 1. q. 764. r. 1. q. 765. r. 1. q. 766. r. 1. q. 767. r. 1. q. 768. r. 1. q. 769. r. 1. q. 770. r. 1. q. 771. r. 1. q. 772. r. 1. q. 773. r. 1. q. 774. r. 1. q. 775. r. 1. q. 776. r. 1. q. 777. r. 1. q. 778. r. 1. q. 779. r. 1. q. 780. r. 1. q. 781. r. 1. q. 782. r. 1. q. 783. r. 1. q. 784. r. 1. q. 785. r. 1. q. 786. r. 1. q. 787. r. 1. q. 788. r. 1. q. 789. r. 1. q. 790. r. 1. q. 791. r. 1. q. 792. r. 1. q. 793. r. 1. q. 794. r. 1. q. 795. r. 1. q. 796. r. 1. q. 797. r. 1. q. 798. r. 1. q. 799. r. 1. q. 800. r. 1. q. 801. r. 1. q. 802. r. 1. q. 803. r. 1. q. 804. r. 1. q. 805. r. 1. q. 806. r. 1. q. 807. r. 1. q. 808. r. 1. q. 809. r. 1. q. 810. r. 1. q. 811. r. 1. q. 812. r. 1. q. 813. r. 1. q. 814. r. 1. q. 815. r. 1. q. 816. r. 1. q. 817. r. 1. q. 818. r. 1. q. 819. r. 1. q. 820. r. 1. q. 821. r. 1. q. 822. r. 1. q. 823. r. 1. q. 824. r. 1. q. 825. r. 1. q. 826. r. 1. q. 827. r. 1. q. 828. r. 1. q. 829. r. 1. q. 830. r. 1. q. 831. r. 1. q. 832. r. 1. q. 833. r. 1. q. 834. r. 1. q. 835. r. 1. q. 836. r. 1. q. 837. r. 1. q. 838. r. 1. q. 839. r. 1. q. 840. r. 1. q. 841. r. 1. q. 842. r. 1. q. 843. r. 1. q. 844. r. 1. q. 845. r. 1. q. 846. r. 1. q. 847. r. 1. q. 848. r. 1. q. 849. r. 1. q. 850. r. 1. q. 851. r. 1. q. 852. r. 1. q. 853. r. 1. q. 854. r. 1. q. 855. r. 1. q. 856. r. 1. q. 857. r. 1. q. 858. r. 1. q. 859. r. 1. q. 860. r. 1. q. 861. r. 1. q. 862. r. 1. q. 863. r. 1. q. 864. r. 1. q. 865. r. 1. q. 866. r. 1. q. 867. r. 1. q. 868. r. 1. q. 869. r. 1. q. 870. r. 1. q. 871. r. 1. q. 872. r. 1. q. 873. r. 1. q. 874. r. 1. q. 875. r. 1. q. 876. r. 1. q. 877. r. 1. q. 878. r. 1. q. 879. r. 1. q. 880. r. 1. q. 881. r. 1. q. 882. r. 1. q. 883. r. 1. q. 884. r. 1. q. 885. r. 1. q. 886. r. 1. q. 887. r. 1. q. 888. r. 1. q. 889. r. 1. q. 890. r. 1. q. 891. r. 1. q. 892. r. 1. q. 893. r. 1. q. 894. r. 1. q. 895. r. 1. q. 896. r. 1. q. 897. r. 1. q. 898. r. 1. q. 899. r. 1. q. 900. r. 1. q. 901. r. 1. q. 902. r. 1. q. 903. r. 1. q. 904. r. 1. q. 905. r. 1. q. 9

fecisti blasphemare nomen domini, filius qui natus est tibi. morietur. 2. Reg. 12. Unde patet ad ea etiam quae per accidens sunt, diuina se extendere iudicia.

In responsione ad primum & tertium, aduerte quod aliud est, hominem post mortem sortiri statum immutabilem secundum animam, & aliud est sortiri statum non impedibilem: anima enim per mortem peruenit ad statum immutabilem de bonitate in malitiam, aut e contra: & aut est confirmata in bono, aut obstinata in malo, aut cuius caelestis aut inferni. Et penes hoc attenditur immutabilitas status, cum qua immutabilitate stat, quod possit impediri ad tempus, ne ad suam ciuitatem perueniat.

Et huiusmodi impedimenta pertinent ad purgatorium, quod non consistit in statu animarum, neque facit mutationem aliquam in statu animae, quia est immutabilis, sed impedimentum praestat confirmationi status illius. Et simile est ei, quod inuenitur in motibus naturalibus: leue enim ascendens sursum si impediatur in via, non propterea mutat sui motus naturam, nec cessante impedimento, accedendo nouum acquirit principium motus: sed remoto prohibente, a primo immutato principio ascensum profectur. Sic enim anima immutata secundum statum suum, soluto purgatorio tanquam remoto prohibente, ad finem sui immobilis status, in quo est confirmata per mortem, gratia duce peruenit.

¶ Super Quaestione quinquagesimane articulum sextum. Titulus clarus est. In corpore duo sunt. Primo, respodetur questio una conclusione: Angeli subsunt iudicariae potestati Christi etiam

Deum per essentiam, in quo consistit vita aeterna, ut patet Io. 17. Unde manifestum est, animas a corporibus separatas esse in vita aeterna & ideo dicendum est, quod post mortem quantum ad ea quae sunt animae, homo sortitur quandam immutabilem statum, & id quantum ad praemium animae, non oportet ulterius differri iudicium: sed quia quaedam alia sunt ad hominem pertinentia, quae toto temporis cursu aguntur, quae non sunt aliena a diuino iudicio, oportet iterum in fine temporis, omnia haec in iudicio adducere. licet enim homo secundum haec non mereatur neque demeratur, tamen pertinent ad aliquod eius praemium vel penam. unde oportet haec omnia estimari in finali iudicio.

AD SECUNDUM dicendum, quod Deus non iudicabit bis in idipsum id est secundum idem, sed secundum diuersa, non est inconueniens Deum bis iudicare.

AD TERTIUM dicendum, quod licet praemium, vel pena corporis dependeat ex praemio vel pena animae tamen quia anima non est mutabilis nisi per accidens, propter corpus, statim separata a corpore, habet statum immutabilem, & accipit suum iudicium: sed corpus remanet mutabilitatis subiectum usque ad finem temporis & ideo oportet quod tunc recipiat suum praemium, uel penam in finali iudicio.

ARTICULUS VI. Vtrum iudicaria potestas Christi se extendat ad angelos.

AD SEXTUM sic proceditur. Videtur, quod potestas Christi iudicaria non se extendat ad angelos. Angeli enim tam boni, quam mali iudicati sunt a principio mundi, quando quibusdam cadentibus per peccatum, alij sunt in beatitudine confirmati: sed illi qui iudicati sunt, non indigent iterum iudicari, ergo potestas iudicaria Christi non se extendit ad angelos.

¶ 2. Prat. Non est eiusdem iudicare & iudicari: sed angeli veniunt cum Christo iudicari, secundum illud Mat. 25. Cum uenerit filius hominis in maiestate sua, & omnes angeli cum eo, ergo uidetur quod angeli non sunt iudicandi a Christo.

¶ 3. Prat. Angeli sunt superiores alijs creaturis. si ergo Christus est iudex non solum hominum, sed etiam angelorum, pari ratione erit iudex omnium creaturarum: quod uideretur esse falsum, cum hoc sit proprium pro-

uidentia Dei, unde dicitur Iob 34. Quem constituit alium super terram, aut quem posuit super orbem, quem fabricatus est: non ergo Christus est iudex angelorum.

SED CONTRA est, quod Apostolus dicit 1. Corint. 6. An nescitis quoniam angelos iudicabimus? sed sancti non iudicabunt nisi auctoritate Christi. ergo multo magis Christus habet iudicariam potestatem super angelos.

RESPON. Dicendum, quod angeli subsunt iudicariae potestati Christi, non solum quantum ad diuinam naturam, prout est uerbum Dei, sed etiam ratione humanae naturae, quod patet ex tribus. Primo quidem, ex propinquitate naturae assumptae ad Deum quia, ut dicitur Heb. 2. nescit quomodo angelos apprehendit, sed semen Abrahae apprehendit: & ideo aia Christi magis est repleta uirtute uerbi Dei, quam aliquis angelorum, unde & angelos illuminat, sicut Dionysius dicit 7. c. celi. hierar. unde de eis habet iudicare. Secundum, quia per humilitatem passionis, humana natura in Christo, meruit exaltari super angelos: ita sicut dicitur Philip. 2. Ut in nomine Iesu omne genuflectatur, caelestium, terrestrium, & infernorum & ideo Christus habet iudicariam potestatem, etiam super omnes angelos, & bonos & malos. In cuius signum dicitur Apocal. 7. quod omnes angeli stabant in circuitu throni. Tertio, ratione eorum, quae circa homines operantur, quorum Christus speciali quodam modo est caput. unde dicitur Heb. 1. Omnes sunt administratores spiritus, in ministerium missi, propter eos, qui haereditatem capiunt salutis. Subsunt autem iudicio Christi, uno quidem modo quantum ad dispensationem eorum, quae per ipsos aguntur, quae quidem dispensatio fit etiam per hominem Christum, cui angeli ministrabant, ut dicitur Matth. 4. & a quo demones petebant, ut in porcos mitterentur, ut dicitur Matth. 8. Secundum, quantum ad alia accidentalia praemia bonorum angelorum, quae sunt gaudia, quae habent de salute hominum, secundum illud Luc. 15. Gaudium erit angelis Dei super uno peccatore penitentiam agente, & etiam quantum ad penas accidentales demonum, quibus torquentur vel hic, vel recluduntur in inferno. Et hoc est primum ad hominem

inquantum est homo. Et probatur tripliciter. Secundo declaratur, quod ad quid angeli subsunt sic Christo. Et sic distinctio triumbris, scilicet de ministerio, uel praemio aut pena accidentali, uel praemio, aut pena essentiali. Et omnia clara sunt in littera.

In responsione ad tertium, aduerte quod cum dicitur inferiori regi, per superiora, non intelligitur de inferiori & superiori quocumque modo, nec de inferiori & superiori quo ad beatitudinem: alioquin sequeretur quod multi angeli regerentur per multos sanctos homines, quos eleuatos credimus supra multos angelos, & consequenter multi sancti homines concurrerent ad administrationem mundi huius inferioris: quoniam administratio haec minimis uideatur credita angelis. Consequens autem hoc credimus esse falsum, quoniam sancti homines, quantumcumque beatores sint, angelis, non tamen praesunt regimini universalis spiritualis, aut corporalis creaturae: sed hoc officium reuerentiam est angelis, quibus congruit ex natura. Unde intelligendum est inferiori regi per superiora non secundum quid, sed simpliciter & absolute, & propterea quia Christus homo est simpliciter & absolute superior angelis: quia est caput totius ecclesiae triumphantis, animae autem beatorum hominum supra multos angelos, sunt angelis superiores solum secundum quid licet secundum beatitudinem, ideo ex dicta maxima Augusti & Dionysii opinione concluditur, quod Christus est superior totius creaturae, & cum hoc anima beatorum hominum non praesunt universalis regimini creaturarum.

Cap. 7. articulo.

Et haec sufficiant de principali parte huius libri, quae de mysterio incarnationis Verbi tractauit.